

Udfordringer, som nutidens ledere skal forholde sig til

Økonomiske

- Global konkurrence
- Globaliseret ejerskab øger kravene til økonomisk afkast
- Behov for stor forandringsevne
- Kortere produktlevetider
- Insource/outsource
- Brugerdrevet innovation

Politiske

- Globalisering
- Forventning om Corporate Social Responsibility
- CO₂-reduktioner
- Skærpede miljøkrav
- Mangel på traditionelle energikilder
- Højere efterløns- og pensionsalder

Sociale/kulturelle

- Generation Y
- Højtuddannede medarbejdere
- Forventning om Work-life Balance
- Sundhedspolitik
- Multietnisk og multikulturelt arbejdsmarked

Arbejdsmarkedet

- Små årgange på vej ind på arbejdsmarkedet
- Store årgange på vej ud af arbejdsmarkedet
- Seniorordninger
- Employer Branding
- Virtuelle organisationer

Fig. 6.1 Eksempler på udfordringer i det krydsfelt, som nutidens ledere skal agere i.

Årgange, der er på vej ind og ud af arbejdsmarkedet

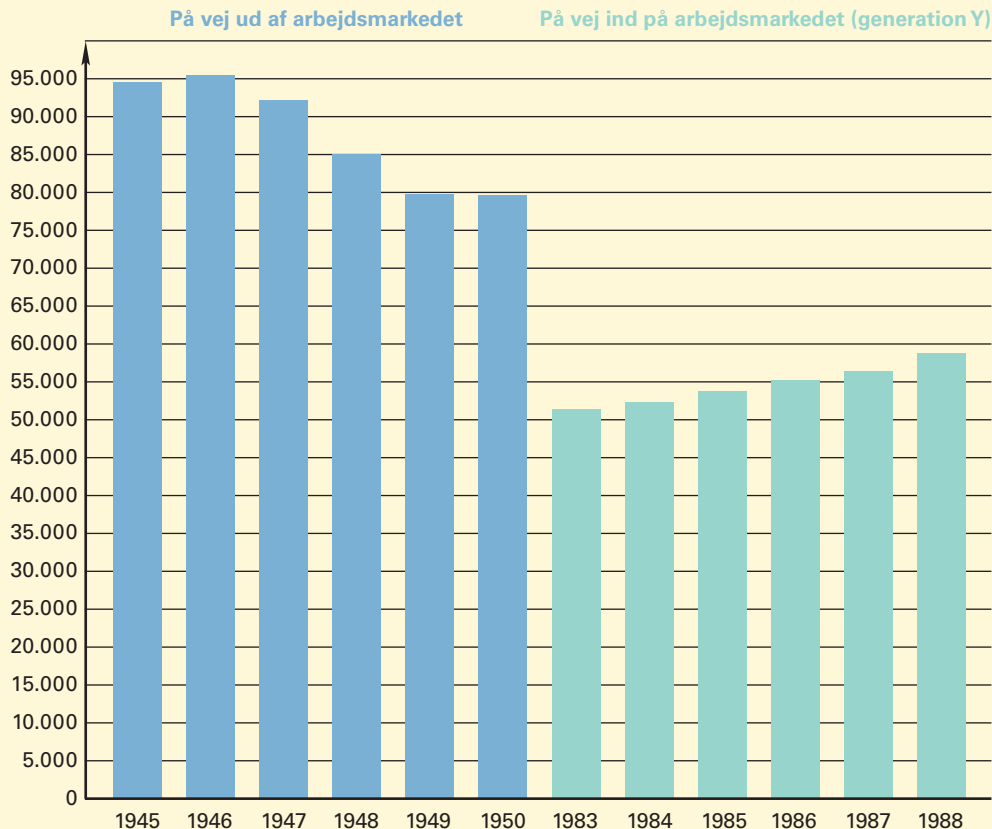

Fig. 6.2 Størrelsen af de fødselsårsgange, der enten er på vej ind på eller ud af arbejdsmarkedet.

Forskelle på Managers, Leaders og Coach

Managers	Leaders	Coach
• Reaktive• Tilfredse med status quo• Forfølger fastsatte mål• Gårdagens eksperter• Gør tingene rigtigt• Følger jobbeskrivelsen• Respekterer budgetter• Undgår fejl• Bruger belønning og straf• Planlægger• Overvåger og kontrollerer	• Proaktive• Udfordrer status quo• Visionær• Fremtidens eksperter• Gør de rigtige ting• Ændrer jobbeskrivelsen• Skaber værdier• Søger læringsmuligheder• Inspirerer og motiverer• Kommunikerer• Udvikler kompetencer	• Proaktive• Udfordrer medarbejderens tankegang• Visionær• Udklækker skjulte potentialer• Får medarbejderen til at gøre det rigtigt• Udvikler• Skaber kompetencer• Gør andre i stand til at lære at lære• Faciliterer• Spørgeteknikker• Udvikler kompetencer

Fig. 6.3 Forskelle på Managers, Leaders og Coach.

Management, Leadership og Coaching

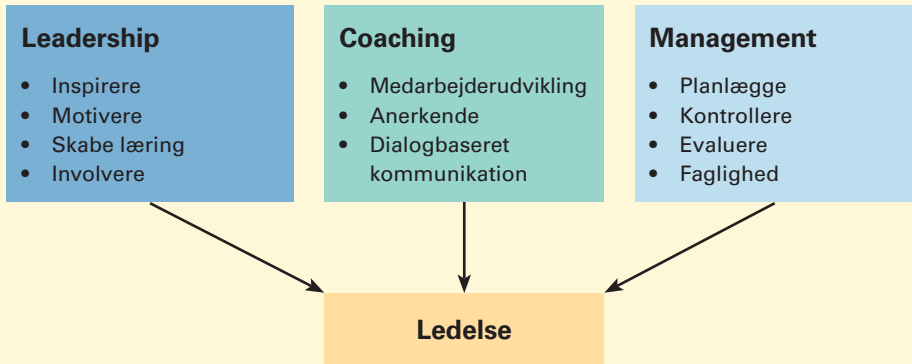

Fig. 6.4 Ledelsesbegrebets elementer.

Ledelsesniveau				Tids-horisont	Komplek-sitet	Usikker-hed
Strate-gisk	Topledelse	Adm. direk-tør	5-års plan	Langt sigt	Stor	Stor
Taktisk	Mellem-ledelse	Salgschef	Salgs-budget	Mellem-langt sigt	Middel	Middel
Operativt	Operativ ledelse	Formand	Bemanding af projekt	Kort sigt	Lav	Lav

Fig. 6.5 Ledelse på forskellige niveauer.

Elementer i en lederkarakteristik

Hvad laver en leder?	Hvem er lederen?	Hvordan praktiseres ledelse?
• Blake & Moutons ledergitter• Jack Bobos ledelsesstile• Autoritetskilder/ autoritetsformer	• McGregors X- og Y- teori• Bennis & Nanus lederegenskaber• Adizes lederroller	• Lewins ledelsesformer• Situationsbestemt ledelse ifølge Tannenbaum & Schmidt• Medarbejdertilpasset ledelse ifølge Hersey & Blanchard

Fig. 6.6 Oversigt over de teorier/begreber, som vi vil benytte i en lederkarakteristik.

Ledergitteret

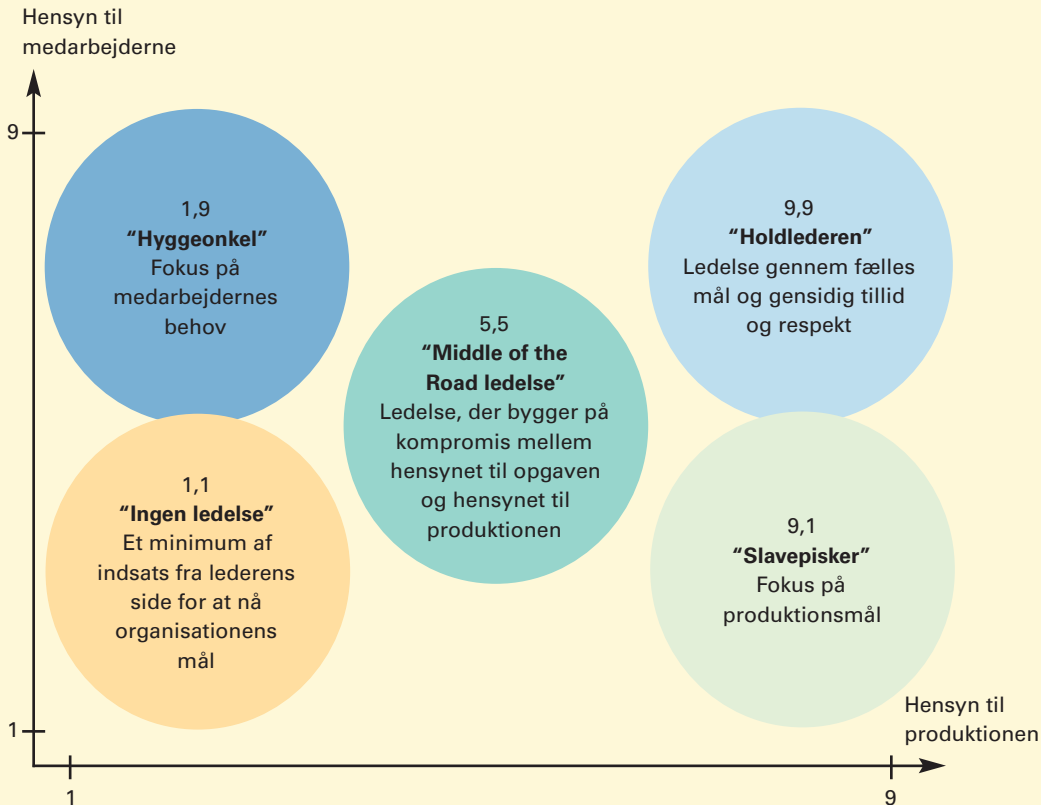

Fig. 6.7 Blake & Moutons ledergitter.

Jack Bobos ledelsesstile

Ledelsesstil	Typisk adfærd	Ulemper	Fordele
Aktivisten	Forfølger specifikke (egne) interesser. Har ikke øje for detaljer, men kun "det store billede"	Ikke i harmoni med organisationen. Dette kan forårsage alvorlige konflikter	God i kriser – får tingene gjort
Den tilbagelænedede	Giver ikke indtryk af at tage tingene tilstrækkeligt seriøst	Skaber ingen entusiasme	Medarbejderne får muligheden for at videreføre deres opgaver (på kort sigt)
Den ambivalente	Beslutninger tilbagekaldes ofte. Mangelfulde faglige færdigheder	Virksomheder får store omkostninger ved at beslutninger omstødes	Kan trænes og udvikles til at blive mere effektiv
Den analytiske	Søger for megen information, før der tages en beslutning	Virksomheden paralyseres af for mange og for grundige analyser. Ringe forandringsevne hæmmer effektiviteten	Er svær at ryste og overraske, da alt på forhånd er gennemanalyseret
Den autokratiske	Leder på den magtfulde måde: Enten kan man "lide lugten i bageriet eller også forsvinde"	Fremturer med egne og uvillig til at høre på andres ideer	Direkte og klare instruktioner og regler for medarbejderne

Fig. 6.8 Jack Bobos ledelsesstile.

McGregors X- og Y-syn

Lederens antagelser	X-syn	Y-syn
Hvilket forhold har de til det at arbejde?	Føler ubehag ved at arbejde, og forsøger derfor at undgå det	Arbejde er lige så naturligt for mennesket som fx leg og hvile
Hvilke ønsker har de til arbejdets indhold?	Foretrækker at blive dirigeret til at udføre simple rutineopgaver	Frihedsgrader til at udføre udviklende arbejdsopgaver sådan, at medarbejderen kan styre sig selv i retning mod mål, som han selv går ind for
Hvilke behov ønsker de at få dækket via arbejdet?	Tryghed og sikkerhed samt de fysiske behov	Ego og selvrealisering ved at udvikle sig via jobbet
Er de villige til at påtage sig et ansvar?	Nej – vil hellere have tryghed ved at andre tager ansvaret	Ja – hvis det er i forbindelse med et meningsfyldt arbejde

Fig. 6.9 McGregors X- syn og Y- syn.

Bennis & Nanus' lederegenskaber

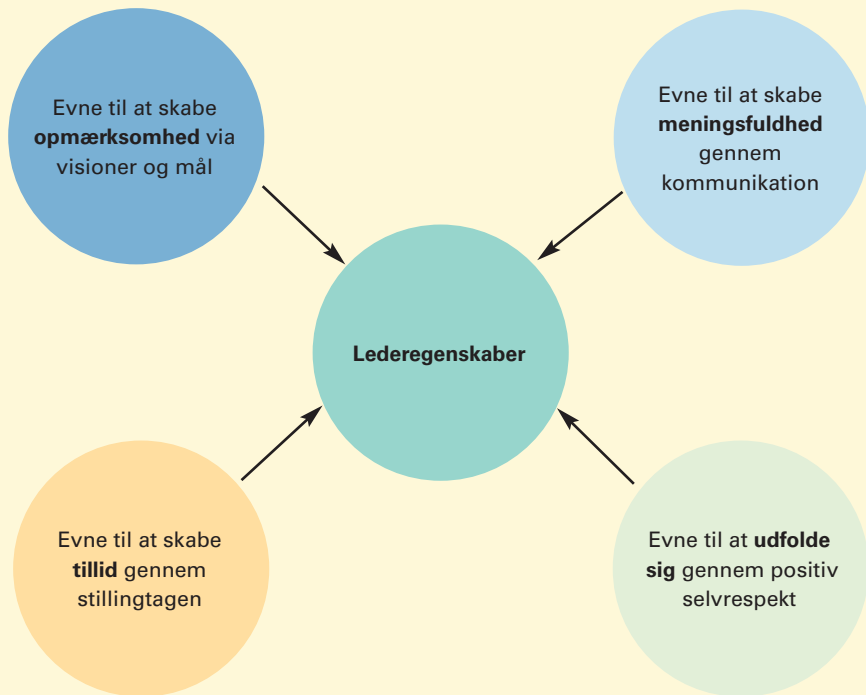

Fig. 6.10 Vigtige lederegenskaber ifølge Bennis & Nanus.

		Fokuserer på	
		Produkt	Proces
Fokuserer primært på	Langt sigt	Entrepreneurrollen • Kreativ og innovativ • Finder nye produkter og nye metoder • Tænker strategisk • Stiller spørgsmål til det bestående • Risikovillig • Udvikling	Integratorrollen • Integrerer i et fællesskab • Indgår kompromiser • Skaber motivation og korpsånd • Leder gennem teamwork • Skaber udvikling hos medarbejderne • Skaber sammenhold
	Kort sigt	Producentrollen • Resultat- og handlingsorienteret • Stort præstationsbehov • Tager beslutninger • Flittig og travl • Medarbejderne bliver hjælpere • Faglig viden	Administratorrollen • Opstiller mål og regler • Kontrollerer og evaluerer • Skaber systematik • Analyserer sig frem til den rigtige løsning • Bureaukrati • Ordenssans

Fig. 6.11 Adizes' 4 lederroller.

Eksempler på typiske og relevante Adizes koder

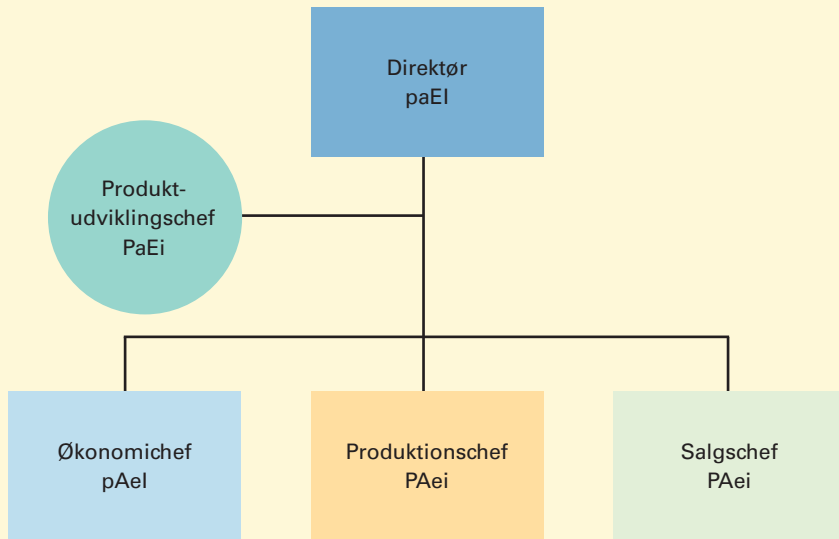

Fig. 6.12 Nogle generelle eksempler på, hvilke Adizes koder der vil egne sig til nogle bestemte ledelsesfunktioner.

Lederroller i virksomhedens livscyklus

Lederroller

- Producent (P)
- Administrator (A)
- Entrepreneur (E)
- Integrator (I)

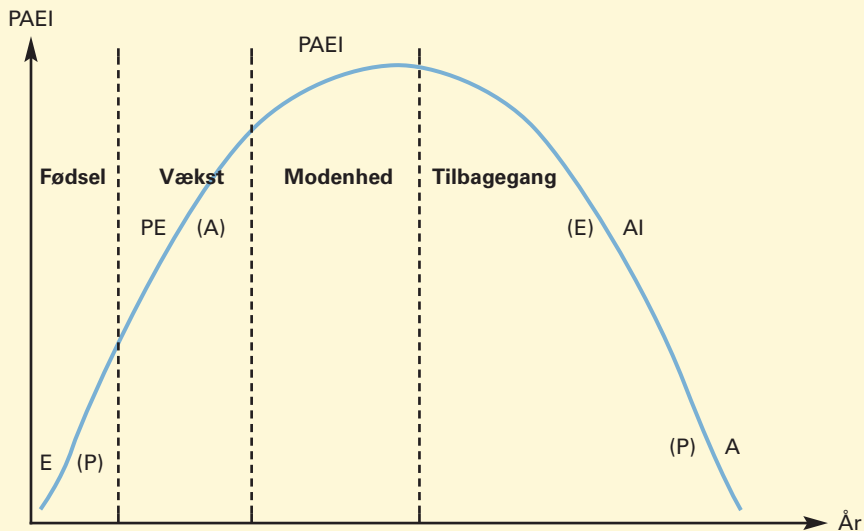

Fig. 6.13 Adizes teori anvendt over en virksomheds livscyklus.

Lewins ledelsesformer

	Ledelsesformer		
	Autoritær	Demokratisk	Laissez-faire
Lederen:	• magtautoritet • udsteder ordrer	• kundskabsautoritet • inddrager gruppen i beslutninger om mål/midler	• præsenterer kun opgaverne • passiv
Informationer:	• kun operativ	• operativ og ikke-operativ	• kun operativ
Nøgleord:	• magt	• samarbejde	• passivitet
Gruppens effektivitet:	• størst på kort sigt (når lederen er til stede)	• størst på længere sigt (uafhængig af lederens tilstedeværelse)	• ringe
Gruppens sammenhold:	• meget ringe p.g.a. mange konflikter	• godt p.g.a. fælles mål	• dårligt
Lederens popularitet:	• upopulær	• populær	• upopulær
Klima i gruppen:	• enten: oprørsk eller total underkastelse	• godt	• dårligt

Fig. 6.14 Sammenstilling af Lewins 3 ledelsesformer med hensyn til bl.a. informationer og gruppens effektivitet.

Hvilke faktorer har indflydelse på valg af ledelsesform?

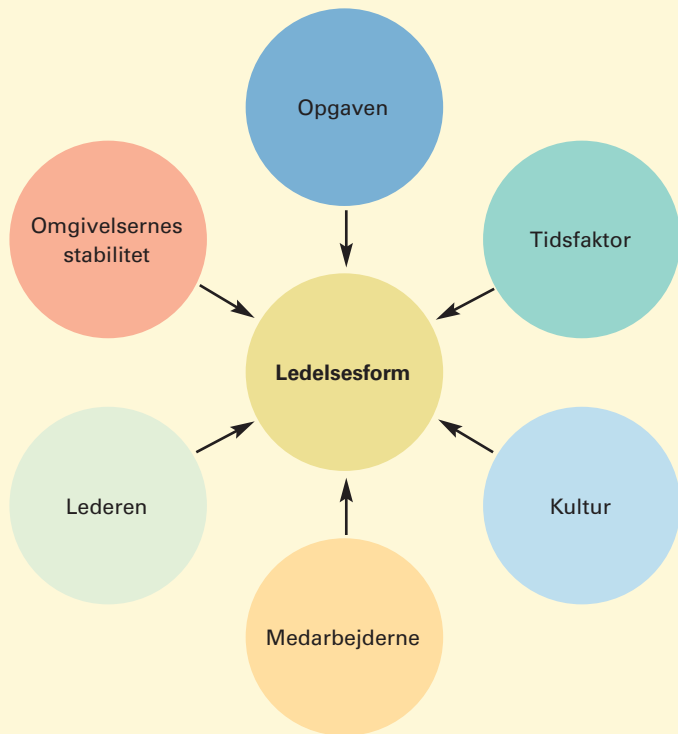

Fig. 6.15 Faktorer, som er med til at påvirke valget af ledelsesform.

Tannenbaum & Schmidts teori om situationsbestemt ledelse

Lederens styring

Medarbejderens indflydelse

Lederen træffer beslutninger og meddeler dem.

Lederen sælger sine beslutninger til medarbejderne.

Lederen præsenterer forslag og opfordrer til spørgsmål.

Lederen præsenterer foreløbig beslutning, der kan ændres.

Lederen præsenterer et problem og beder medarbejderne om forslag. Lederen beslutter.

Lederen fastsætter rammer og lader gruppen bestemme.

Lederen lader gruppen råde frit inden for rammer, han selv er blevet pålagt.

Autoritær

Demokratisk

Laissez-faire

Opgaven

Struktureret
èn metode

Ustruktureret
Flere metoder

Tidsfaktor

Knap

Tilstrækkelig

Kultur

Mekanisk

Organisk

Medarbejderne

Ukyndige
Uerfarne

Kyndige
Erfarne

Lederen

Specialist
Kyndig

Generalist
Ukyndig

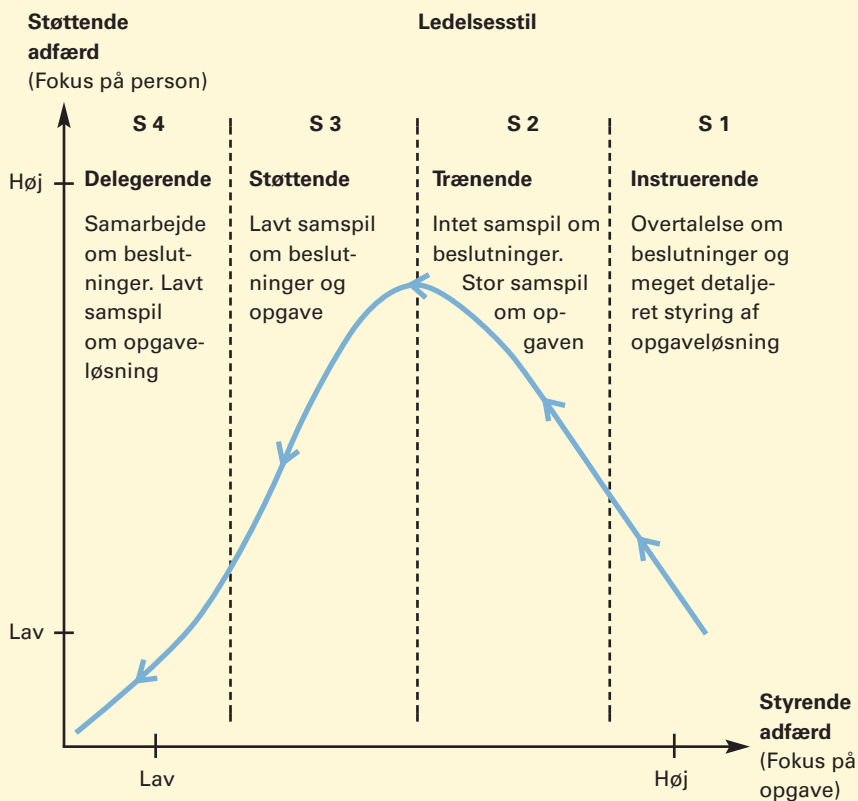
Omgivelserne stabilitet

Stabil

Ustabil

Fig. 6.16 Forskellige varianter af ledelsesstyring og medarbejderindflydelse sammenstillet med Tannenbaum & Schmidts teori om situationsbestemt ledelse.

Hersey & Blanchards 4 lederstile

U4	U3	U2	U1
Meget stor kompetence Højt engagement	Større kompetence Lagt engagement	Lidt større kompetence Lagt engagement	Lav kompetence Højt engagement
Gode		Mangelfulde	
Medarbejdernes kvalifikationer			
Demokratiske ledelsesform		Autoritær ledelsesform	

Fig. 6.17 Hersey & Blanchards 4 forskellige ledelsesstile.

Matchning af ledelsesstil og medarbejderens udviklingstrin

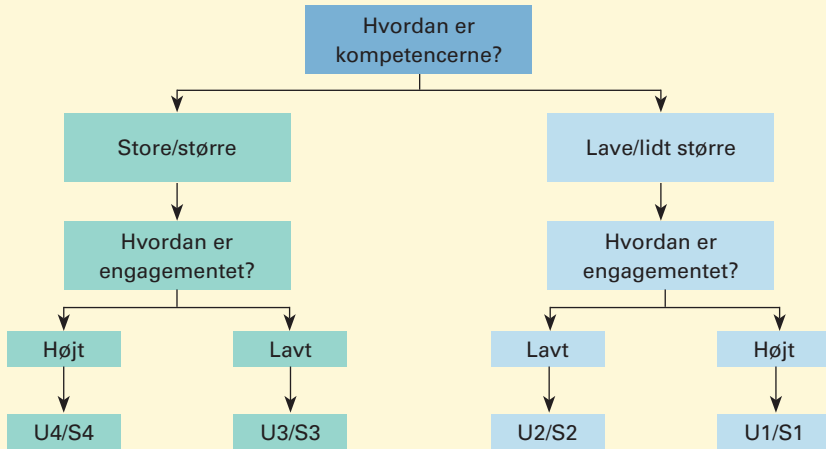

Fig. 6.18 Model, der viser hvordan ledelsesstil og udviklingstrin bør matches.

Sammenstilling af forskellige ledelsesteorier

Maslows behovsteori	Herzbergs motivationsteori	Ledelsesbegreber	Blake & Mouton ledergitter	Autoritetsformer	Autoritetskilder	McGregors lederholdninger	Adizes' lederroller	Lewins ledelsesformer	Hersey & Blackhards ledelsestile
Selvrealisering	Motivationsfaktorer	Coaching/ leadership	9 – 9	Rationelle	Kundskaber	Y-syn	I	Demokratisk	Delegerende
Ego									
Sociale									
Tryghed/ sikkerhed	Vedligeholdelsesfaktorer	Management	9 – 1	Hæmmende	Magt	X-syn	P	Autoritær	Instruerende
Fysiske									

Fig. 6.19 Sammenstilling af forskellige ledelsesteorier og behovs- og motivationsteorier.

Passer lederen til medarbejderne og virksomhedens behov?

Medarbejderne	Karakteristik af lederen	Virksomheden
• Hvilke behov ønsker de at få opfyldt via jobbet?• Hvilke forudsætninger/ kompetencer er de i besiddelse af?	Hvad laver lederen? • Ledergitter• Ledelsesstile• Autoritetskilder/ autoritetsformer Hvem er lederen? • Menneskesyn• Lederegenskaber• Lederroller Hvordan praktiseres ledelse? • Ledelsesformer• Situationsbestemt ledelse• Medarbejdertilpasset ledelse	• Hvad har virksomheden behov for? Fx i forhold til forandring og udvikling?

Fig. 6.20 Stikord til indholdet af en lederkarakteristik relateret til virksomhedens situation og medarbejderforhold.